Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

15. märts 2012*

Autoriõigus ja sellega kaasnevad õigused infoühiskonnas — Rooma konventsiooni, TRIPS–lepingu ja WPPT vahetu kohaldatavus liidu õiguskorras — Direktiiv 92/100/EÜ — Artikli 8 lõige 2 — Direktiiv 2001/29/EÜ — Mõiste „üldsusele edastamine" — Raadios üle kantud fonogrammide üldsusele edastamine hambaravikabinetis

Kohtuasjas C-135/10,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Corte d'appello di Torino (Itaalia) 10. veebruari 2010. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 15. märtsil 2010, menetluses

Società Consortile Fonografici (SCF)

versus

Marco Del Corso,

Procuratore generale della Repubblica

osavõtul,

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja esimees K. Lenaerts, kohtunikud J. Malenovský (ettekandja), E. Juhász, G. Arestis ja T. von Danwitz,

kohtujurist: V. Trstenjak,

kohtusekretär: ametnik A. Impellizzeri,

arvestades kirjalikus menetluses ja 7. aprilli 2011. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— Società Consortile Fonografici (SCF), esindajad: *avvocato* L. Ubertazzi, *avvocato* F. Pocar ja *avvocato* B. Ubertazzi,

— M. Del Corso, esindajad: *avvocato* R. Longhin, *avvocato* A. Tigani Sava, *avvocato* L. Bontempi ja *avvocato* V. Vaccaro,

— Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* P. Gentili,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

— Iirimaa, esindaja: D. O'Hagan, keda abistasid *barrister* E. Fitzsimons ja *barrister* J. Jeffers,

— Kreeka valitsus, esindaja: G. Papadaki,

— Prantsusmaa valitsus, esindaja: J. Gstalter,

— Euroopa Komisjon, esindajad: J. Samnadda ja S. La Pergola,

olles 29. juuni 2011. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada nõukogu 19. novembri 1992. aasta direktiivi 92/100/EMÜ rentimis- ja laenutamisõiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas (EÜT L 346, lk 61; ELT eriväljaanne 17/01, lk 120) artikli 8 lõiget 2 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01, lk 230) artiklit 3.

2 Taotlus esitati Società Consortile Fonografici (edaspidi „SCF") ja hambakirurgi M. Del Corso vahelises vaidluses, mis puudutab kaitstavate fonogrammide edastamist viimati nimetatu erahambaravikabinetis.

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

3 Marrakechis 15. aprillil 1994 allkirjastatud ja nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsusega 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubandusläbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994) (EÜT L 336, lk 1; ELT eriväljaanne 11/21, lk 80), heaks kiidetud Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) asutamislepingu 1C lisaks olev intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping (edaspidi „TRIPS-leping") sisaldab II jagu „Intellektuaalomandi õiguste kättesaadavust, ulatust ja kasutamist käsitlevad standardid". Selles jaos sisalduvad muu hulgas lepingu artikli 14 lõiked 1, 2 ja 6, milles on ette nähtud:

„1. Seoses oma esituste salvestamisega fonogrammina peab teose esitajal olema võimalus takistada järgmist tegevust, kui see toimub ilma tema loata: salvestada tema seni fikseerimata esitust ja reprodutseerida sellist salvestist. Samuti peab esitajal olema võimalus takistada tema elava esituse ülekandmist ringhäälingus kaablita vahendite abil ja selle edastamist üldsusele ilma tema loata.

2. Fonogrammi tootjatel on õigus lubada või keelata oma fonogrammide otsest või kaudset reprodutseerimist.

[…]

6. Iga liige võib seoses artiklite 1, 2 ja 3 põhjal antavate õigustega rakendada tingimusi, piiranguid, erandeid ja reservatsioone ulatuses, mida lubab [teose esitaja, fonogrammitootja ja ringhäälinguorganisatsiooni kaitse rahvusvaheline konventsioon, mis on vastu võetud 26. oktoobril 1961 Roomas (edaspidi „Rooma konventsioon")]. Siiski kohaldatakse esitajate ja fonogrammi tootjate õigustele fonogrammide suhtes *mutatis mutandis* ka Berni konventsiooni (1971) artikli 18 sätteid."

4 Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsioon (WIPO) võttis 20. detsembril 1996 Genfis vastu WIPO esituste ja fonogrammide lepingu (edaspidi „WPPT") ning WIPO autoriõiguse lepingu (edaspidi „WCT"). Need kaks lepingut kiideti Euroopa Ühenduse nimel heaks nõukogu 16. märtsi 2000. aasta otsusega 2000/278/EÜ (EÜT L 89, lk 6; ELT eriväljaanne 11/33, lk 208).

5 WPPT artikkel 1 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Ükski käesoleva lepingu säte ei kitsenda olemasolevaid kohustusi, mis lepinguosalistel on üksteise vastu [Rooma konventsiooni] kohaselt.

2. Käesoleva lepingu kohaselt antav kaitse ei mõjuta mingil viisil kirjandus- ja kunstiteoste autoriõiguse kaitset. Seega ei või ühtki käesoleva lepingu sätet tõlgendada sellist kaitset piiravana.

3. Käesoleval lepingul ei ole mingit seost muude lepingutega ja see ei piira mingeid muude lepingute kohaseid õigusi ja kohustusi."

6 Vastavalt WPPT artikli 2 punktile b on „fonogramm" WPPT tähenduses „esituse helidest või muudest helidest või helisid esindavatest märkidest tehtud salvestus, mis on muus vormis kui kinematograafia- või muu audiovisuaalne teos".

7 WPPT artikli 2 punktis d on sätestatud, et „fonogrammitootja" on „füüsiline või juriidiline isik, kelle algatusel ja vastutusel tehakse esituse helide või muude helide või neid esindavate märkide esimene salvestus".

8 WPPT artikli 2 punktis g on sätestatud, et esituse või fonogrammi „üldsusele edastamine" on käsitatav kui „mis tahes muude vahendite kui ringhäälingus ülekandmise abil esituse helide või muude helide või fonogrammile salvestatud helisid esindavate märkide edastamine üldsusele. Artikli 15 kohaldamisel hõlmab üldsusele edastamine fonogrammile salvestatud helide või neid esindavate märkide üldsusele kuuldavaks tegemist".

9 WPPT artiklis 10 „Õigus salvestatud esituste kättesaadavaks tegemisele" on sätestatud:

„Teose esitajatel on ainuõigus lubada oma fonogrammidele salvestatud esituste üldsusele kättesaadavaks tegemist kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu nii, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal."

10 WPPT artiklis 14 „Õigus fonogrammide kättesaadavaks tegemisele" on ette nähtud:

„Fonogrammitootjatel on ainuõigus lubada oma fonogrammide üldsusele kättesaadavaks tegemist kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu nii, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal."

11 WPPT artikkel 15 „Õigus saada tasu ringhäälingus ülekandmise ja üldsusele edastamise eest" on sõnastatud järgmiselt:

„1. Teose esitajatel ja fonogrammitootjatel on õigus saada ühekordset õiglast tasu kaubanduslikel eesmärkidel avaldatud fonogrammide otsese või kaudse kasutamise eest ringhäälingus ülekandmiseks või mis tahes edastamiseks üldsusele.

2. Lepinguosalised võivad oma siseriiklikes õigusaktides kehtestada, et teose esitaja või fonogrammitootja või mõlemad võivad kasutajalt nõuda ühekordset õiglast tasu. Lepinguosalised võivad jõustada oma siseriiklikud õigusaktid, mis teose esitaja ja fonogrammitootja vahelise lepingu puudumisel näevad ette tingimused, mille kohaselt esitajad ja fonogrammitootjad ühekordset õiglast tasu jagavad.

3. Mis tahes lepinguosaline võib WIPO peadirektorile esitatud teatises deklareerida, et ta kohaldab lõike 1 sätteid üksnes teatavate kasutuste suhtes või piirab nende kohaldamist mingil muul viisil või ei kohalda neid üldse.

4. Fonogrammide üldsusele kättesaadavaks tegemist kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu nii, et isikud pääsevad neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal, käsitletakse käesolevas artiklis fonogrammide avaldamisena kaubanduslikul eemärgil."

12 WPPT artikli 23 lõikes 1 on ette nähtud:

„Lepinguosalised kohustuvad oma õigussüsteemide kohaselt vastu võtma käesoleva lepingu kohaldamise tagamiseks vajalikke meetmeid."

13 WCT artiklis 8 „Üldsusele edastamise õigus" on sätestatud:

„Ilma et see piiraks Berni konventsiooni artikli 11 lõike 1 punkti ii, artikli 11 *bis* lõike 1 punktide i ja ii, artikli 11 *ter* lõike 1 punkti ii, artikli 14 lõike 1 punkti ii ja artikli 14 *bis* lõike 1 kohaldamist, on kirjandus- ja kunstiteoste autoritel ainuõigus lubada oma teoste edastamist üldsusele kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu, sealhulgas oma teoste sellisel viisil üldsusele kättesaadavaks tegemist, et isikud pääsevad neile ligi enda valitud kohas ja ajal."

14 Erinevalt kõigist liidu liikmesriikidest peale Malta Vabariigi ei ole Euroopa Liit Rooma konventsiooni osaline.

15 Rooma konventsiooni artiklis 12, mis käsitleb fonogrammide teisest kasutamist, on sätestatud:

„Kui kaubanduslikel eesmärkidel avaldatud fonogrammi või sellise fonogrammi koopiat kasutatakse otseselt ülekandmiseks või avalikkusele kättesaadavaks tegemiseks, siis maksab kasutaja ühekordset õiglast tasu kas teose esitajale või fonogrammitootjale või mõlemale. […]".

Liidu õigus

16 Otsuse 94/800 viimane põhjendus on sõnastatud järgmiselt:

„[WTO] asutamislepingule ja selle lisadele ei saa nende laadi tõttu otseselt ühenduse või liikmesriikide kohtutes tugineda".

17 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiviga 2006/115/EÜ rentimis- ja laenutamisõiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas (ELT L 376, lk 28), mis jõustus 16. jaanuaril 2007, direktiiv 92/100 kodifitseeriti ja tunnistati kehtetuks.

18 Arvestades põhikohtuasja asjaolude asetleidmise aega, on nende suhtes kohaldatav siiski direktiiv 92/100.

19 Direktiivi 92/100 põhjendus 7 on sõnastatud järgmiselt:

„autorite ja esitajate järjepidev loometegevus ja kunstiline tegevus eeldab piisavat sissetulekut ning eelkõige fonogrammide ja filmide tootmiseks vajalikud investeeringud on eriti suured ja riskantsed; sellise sissetuleku ja tehtud investeeringute tagasisaamise saab tulemuslikult kindlustada ainult juhul, kui asjaomaste õiguste omanikele on tagatud piisav õiguskaitse".

20 Direktiivi põhjenduses 10 on ette nähtud:

„liikmesriikide õigusnorme tuleks ühtlustada selliselt, et need ei satuks vastuollu rahvusvaheliste konventsioonidega, mis on mitme liikmesriigi autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste aluseks”.

21 Direktiivi 92/100 artikli 8 lõigetes 2 ja 3 on sätestatud:

„2. Liikmesriigid näevad ette õiguse, mille eesmärk on tagada, et kasutaja tasub ühekordse õiglase tasu, kui kommertseesmärkidel avaldatud fonogrammi või sellise fonogrammi reproduktsiooni kasutatakse ülekandmiseks kaablita vahendite abil või muul moel üldsusele edastamiseks, ning millega tagatakse, et kõnealune tasu jagatakse asjaomaste esitajate ja fonogrammi tootjate vahel. Esitajate ja fonogrammitootjate vahelise lepingu puudumise korral võivad liikmesriigid sätestada tingimused, mille kohaselt see tasu nende vahel jagatakse.

3. Liikmesriigid sätestavad ringhäälinguorganisatsioonide ainuõiguse lubada või keelata oma ringhäälingusaadete taas ülekandmine kaablita vahendite abil ja nende ringhäälingusaadete edastamine üldsusele, kui selline edastamine toimub kohas, kuhu pääsuks nõutakse üldsuselt sisenemistasu.”

22 Direktiivi 2006/115 artikli 8 lõikes 2 on sätestatud:

„Liikmesriigid näevad ette õiguse, mille eesmärk on tagada, et kasutaja tasub ühekordse õiglase tasu, kui kommertseesmärkidel avaldatud fonogrammi või sellise fonogrammi reproduktsiooni kasutatakse ülekandmiseks kaablita vahendite abil või muul moel üldsusele edastamiseks, ning millega tagatakse, et kõnealune tasu jagatakse asjaomaste esitajate ja fonogrammi tootjate vahel. Esitajate ja fonogrammitootjate vahelise lepingu puudumise korral võivad liikmesriigid sätestada tingimused, mille kohaselt see tasu nende vahel jagatakse.”

23 Direktiivi 2001/29 põhjendused 15 ja 25 on sõnastatud järgmiselt:

„(15) [WIPO] egiidi all 1996. aasta detsembris peetud diplomaatiline konverents lõppes kahe uue lepingu, [WCT] ning [WPPT] vastuvõtmisega […]. Ka käesoleva direktiivi eesmärk on täita mitmeid uusi rahvusvahelisi kohustusi.

[…]

(25) Autoriõigusega kaitstud teoste ja autoriõigusega kaasnevate õiguste objektide tellitava edastamise toimingute kaitse olemuse ja ulatusega seotud õiguslik ebaselgus tuleb ületada, pakkudes ühenduse tasandil ühtlustatud kaitset. Tuleks selgelt sätestada, et kõikidel õiguste valdajatel, keda käesoleva direktiiviga tunnustatakse, on ainuõigus teha autoriõigusega kaitstavaid teoseid või muid objekte üldsusele kättesaadavaks interaktiivse tellitava ülekande teel. Selliseid interaktiivseid tellitavaid ülekandeid iseloomustab asjaolu, et isik võib neile ligi pääseda enda valitud kohas ja enda valitud ajal.”

24 Direktiivi 2001/29 artiklis 3 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid näevad ette, et autoritel on ainuõigus lubada või keelata oma teoste edastamist üldsusele kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu, sh nende teoste sellisel viisil kättesaadavaks tegemist, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal.

2. Liikmesriigid näevad ette, et ainuõigus lubada või keelata üldsusele kättesaadavaks tegemist kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu nii, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal, on:

a) esitajatel nende esituste salvestuste osas;

b) fonogrammitootjatel nende fonogrammide osas;

c) filmide esmasalvestuste tootjatel nende filmide originaali ja koopiate osas;

d) ringhäälinguorganisatsioonidel nende kaabel- või kaablita sidevahendite, sh kaabli või satelliidi kaudu edastatavate saadete salvestuste osas.

3. Käesoleva artikli kohase üldsusele edastamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise toiminguga seoses ei lõpe lõigetes 1 ja 2 nimetatud õigused."

Siseriiklik õigus

25 22. aprilli 1941. aasta seaduse nr 633 autoriõiguse ja muude selle kasutamisega kaasnevate õiguste kaitse kohta (legge n° 633 recante protezione del diritto d'autore e di altri diritti connessi al suo esercizio) (*Gazzetta Ufficiale della Repubblica italiana*, edaspidi „*GURI*", nr 166, 16.7.1941) põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „1941. aasta seadus") artiklis 72 on sätestatud:

„Ilma et see piiraks õigusi, mis on autoril I jaotise kohaselt, on fonogrammitootjal ainuõigus järgnevates artiklites sätestatud ajavahemiku jooksul ja tingimustel:

a) lubada oma fonogrammide otsest või kaudset, ajutist või alalist reprodutseerimist mis tahes viisil ja vormis, osaliselt või täielikult ja kasutades mis tahes kopeerimismeetodit;

b) lubada oma fonogrammide eksemplaride levitamist. Levitamise ainuõigus ei lõpe ühenduse territooriumil, välja arvatud juhul, kui tootja poolt või tema nõusolekul toimub liikmesriigis fonogrammi sisaldava andmekandja esmamüük;

c) lubada oma fonogrammide eksemplaride rentimist või laenutamist. See õigus ei lõpe eksemplaride müügi või mis tahes vormis levitamisega;

d) lubada oma fonogrammide üldsusele sellisel viisil kättesaadavaks tegemist, et igaüks pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal. See õigus ei lõpe mõne üldsusele kättesaadavaks tegemise toiminguga."

26 1941. aasta seaduse (muudetud 9. aprilli 2003. aasta seadusandliku dekreediga nr 68, millega võetakse üle direktiiv 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (decreto legislativo n° 68, attuazione della direttiva 2001/29/CE sull'armonizzazione di taluni aspetti del diritto d'autore e dei diritti connessi nella società dell'informazione) (*GURI* nr 87 regulaarne lisa, 14.4.2003; edaspidi „2003. aasta seadus")) artiklis 73 on täpsustatud:

„Fonogrammitootjal ja esitajatel, kelle esitus on salvestatud fonogrammidele, on sõltumata neile kuuluvatest levitamis-, rentimis- ja laenutamisõigustest õigus tasule fonogrammide kasutamise eest tulu saamise eesmärgil pildisalvestiste, raadios või televisioonis esitamise teel, sealhulgas nende fonogrammide edastamisel üldsusele satelliidi abil avalikel tantsuüritustel, avalikes kohtades ja mis tahes muu avaliku kasutamise korral. Seda õigust võib kasutada tootja, kes jagab tasu asjaomaste esitajatega."

27 2003. aasta seaduse artiklis 73 *bis* on sätestatud:

„1. Esitajatel, kelle esitus on salvestatud kasutatavale fonogrammile, või selle tootjal on õigus õiglasele tasule ka siis, kui artiklis 73 kirjeldatud esitamine toimub tulu saamise eesmärgita.

2. Kui pooled ei ole kokku leppinud teisiti, määratakse see tasu kindlaks, makstakse ja jagatakse vastavalt [2003. aasta seaduse rakendus]määruse sätetele."

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

28 SCF kui konsortsiumi liikmetest fonogrammitootjate õigustega seotud tasude haldamiseks, sissenõudmiseks ja jagamiseks volitatud esindaja tegeleb Itaalias ja väljaspool Itaalia territooriumi *collecting*'uga.

29 Volitatud esindajana pidas SCF läbirääkimisi Itaalia hambaarstide liiduga (Associazione Nazionale Dentisti Italiani), selleks et sõlmida kollektiivleping, milles määratakse kindlaks õiglane tasu 2003. aasta seaduse artikli 73 või 73 *bis* tähenduses fonogrammide mis tahes viisil, sealhulgas vabade elukutsete esindajate kabinettides „üldsusele edastamise" eest.

30 Kuna läbirääkimiste tulemusel kokkuleppele ei jõutud, esitas SCF 16. juunil 2006 Tribunale di Torinole M. Del Corso vastu hagi, milles ta palus tuvastada, et viimane kannab oma Torinos asuvas erahambaravikabinetis taustamuusikana üle kaitstavaid fonogramme ning et niisuguse tegevuse eest, mis kujutab endast „üldsusele edastamist" 1941. ja 2003. aasta seaduse ning rahvusvahelise ja liidu õiguse tähenduses, tuleb maksta õiglast tasu.

31 Enda kaitseks väitis M. Del Corso eelkõige, et muusika tema ravikabinetis on üle kantud raadio teel ning et SCF saab autoriõigustele tugineda üksnes juhul, kui kasutatakse andmekandjat, millele fonogramm on salvestatud, samas kui tasu ringhäälingu ülekannete kuulamise eest peab maksma mitte kuulaja, vaid raadio- või telejaam. 2003. aasta seaduses on tema sõnul nimelt selgelt vahet tehtud tasul, mis tuleb maksta plaadi eest, ning tasul, mis kuulub maksmisele raadioseadme kasutamise eest.

32 M. Del Corso väitis, et igal juhul ei ole käesolevas asjas kohaldatavad 2003. aasta seaduse artiklid 73 ja 73 *bis*. Nendes artiklites on tema sõnul nimelt käsitletud fonogrammi edastamist üldsusele avalikus kohas ja mis tahes muud avalikku kasutamist. Erahambaravikabinetti ei saa aga erinevalt riiklikest tervishoiuasutustest pidada avalikuks kohaks.

33 Tribunale di Torino jättis SCF hagi 20. märtsi 2008. aasta otsusega (muudetud 16. mai määrusega) rahuldamata, leides, et käesoleval juhul on edastamine tulu saamise eesmärgil välistatud, et hambaravikabinetis ülekantava muusika laad ei avalda mingit mõju sellele, millise hambaarsti patsient valib, ning et olukord ei kuulu 2003. aasta seaduse artiklis 73 *bis* ettenähtute hulka, kuna tegemist on erahambaravikabinetiga ja seega ei saa seda samastada avaliku või üldsusele avatud kohaga, kuivõrd patsiendid ei kujuta endast identifitseerimata isikute ringi, vaid nad on identifitseeritavad ning nad saavad kabinetti tulla tavaliselt eelnevalt aja kokku leppides ja igal juhul hambakirurgi nõusolekul.

34 SCF esitas selle kohtuotsuse peale Corte d'appello di Torinole apellatsioonkaebuse.

35 Kuna Corte d'appello di Torino leidis, et esineb kahtlusi küsimuses, kas vabade elukutsete esindajate kabinettides, näiteks hambaravikabinettides fonogrammide ülekandmine kuulub mõiste „üldsusele edastamine" alla rahvusvaheliste ja liidu õigusnormide tähenduses, otsustas ta menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas […] Rooma konventsioon, TRIPS-leping […] ja [WPPT] on ühenduse õiguskorras vahetult kohaldatavad?

2. Kas need rahvusvahelised õigusaktid on ka vahetult kohustuslikud eraõiguslikes suhetes?

3. Kas eespool viidatud rahvusvahelistes lepingutes sisalduv mõiste „üldsusele edastamine" kattub direktiivides [92/100] ja [2001/29] sisalduvaga ning kui mitte, siis milline õigusakt peab olema ülimuslik?

4. Kas fonogrammide tasuta ülekandmine hambaravikabinetis, kus arst tegeleb vabakutselisena majandustegevusega, patsientide jaoks, kes saavad neist osa oma tahtest sõltumata, kujutab endast direktiivi [2001/29] artikli 3 lõike 2 punkti b tähenduses „üldsusele edastamist" või „üldsusele kättesaadavaks tegemist"?

5. Kas niisugune ülekandmine annab fonogrammitootjatele õiguse saada tasu?"

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene kuni kolmas küsimus

36 Esimese kuni kolmanda küsimusega, mida on sobilik analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt kõigepealt selgitada, kas Rooma konventsioon, TRIPS-leping ja WPPT on liidu õiguskorras vahetult kohaldatavad ja kas eraõiguslikud isikud saavad neile vahetult tugineda. Seejärel soovib kohus teada, kas rahvusvahelistes lepingutes sisalduv mõiste „üldsusele edastamine" kattub direktiivides 92/100 ja 2001/29 esineva mõistega, ning viimati nimetatud küsimusele eitava vastuse andmise korral küsib lõpuks, milline õigusallikas peab olema ülimuslik.

37 Mis puudutab esiteks küsimust, kas Rooma konventsioon, TRIPS-leping ja WPPT on liidu õiguskorras vahetult kohaldatavad, siis tuleb kõigepealt meenutada, et ELTL artikli 216 lõikest 2 nähtub, et „[l]iidu sõlmitud lepingud seovad liidu institutsioone ja liikmesriike".

38 TRIPS-lepingu ja WPPT on liit allkirjastanud ning need kiideti heaks otsustega 94/800 ja 2000/278. Järelikult on need lepingud liidu institutsioonidele ja liikmesriikidele siduvad.

39 Lisaks nähtub Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et liidu sõlmitud lepingute sätted on liidu õiguskorra lahutamatu osa (30. aprilli 1974. aasta otsus kohtuasjas 181/73: Haegeman, EKL 1974, lk 449, punkt 5; 30. septembri 1987. aasta otsus kohtuasjas 12/86: Demirel, EKL 1987, lk 3719, punkt 7, ja 22. oktoobri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-301/08: Bogiatzi, EKL 2009, lk I-10185, punkt 23) ning on järelikult selles kohaldatavad.

40 Niisugune on olukord TRIPS-lepingu ja WPPT puhul.

41 Rooma konventsiooni kohta tuleb märkida, et esiteks ei ole liit selle osaline ning teiseks ei saa liitu pidada selle konventsiooni kohaldamisalas liikmesriikide asemele astunuks, kas või juba seepärast, et kõik liikmesriigid ei ole kõnealuse konventsiooniga ühinenud (vt analoogia alusel 24. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas C-188/07: Commune de Mesquer, EKL 2008, lk I-4501, punkt 85).

42 Järelikult ei ole Rooma konventsiooni sätted liidu õiguskorra osa.

43 Mis puudutab teiseks küsimust, kas eraõiguslikel isikutel on võimalik TRIPS-lepingu ja WPPT sätetele vahetult tugineda, siis tuleb meenutada, et vastavalt Euroopa Kohtu praktikale ei piisa sellest, et need sätted on liidu õiguskorra osa. Veel on vaja, et need sätted oleksid oma sisult tingimusteta ja piisavalt täpsed ning et nende laad ega ülesehitus ei välistaks nendele tuginemist (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Demirel, punkt 14; 16. juuni 1998. aasta otsus kohtuasjas C-162/96: Racke, EKL 1998, lk I-3655, punkt 31, ning 10. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-344/04: IATA ja ELFAA, EKL 2006, lk I-403, punkt 39).

44 Esimene tingimus on täidetud, kui kõnealused sätted sisaldavad selgeid ja täpseid kohustusi, mille täitmine või tagajärgede tekkimine ei eelda hilisema akti vastuvõtmist (vt selle kohta 15. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-213/03: Pêcheurs de l'étang de Berre, EKL 2004, lk I-7357, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 8. märtsi 2011. aasta otsus kohtuasjas C-240/09: Lesoochranárske zoskupenie, EKL 2011, lk I-1255, punkt 44 ja seal viidatud kohtupraktika).

45 TRIPS-lepingu kohta tuleb meenutada, et otsuse 94/800 viimase põhjenduse kohaselt ei saa WTO asutamislepingule ja selle lisadele otseselt liidu või liikmesriikide kohtutes tugineda.

46 Lisaks on Euroopa Kohus juba leidnud, et arvestades TRIPS-lepingu sätete laadi ja ülesehitust, ei ole neil otsest mõju ning nende alusel ei saa ka eraõiguslikel isikutel tekkida õigusi, millele viimased võiksid liidu õiguse alusel kohtus vahetult tugineda (vt selle kohta 23. novembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-149/96: Portugal *vs.* nõukogu, EKL 1999, lk I-8395, punktid 42–48; 14. detsembri 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-300/98 ja C-392/98: Dior jt, EKL 2000, lk I-11307, punkt 44, ning 16. novembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-245/02: Anheuser-Busch, EKL 2004, lk I-10989, punkt 54).

47 WPPT kohta tuleb märkida, et vastavalt selle artikli 23 lõikele 1 on selles ette nähtud, et lepinguosalised kohustuvad oma õigussüsteemide kohaselt vastu võtma selle lepingu kohaldamise tagamiseks vajalikke meetmeid.

48 Järelikult eeldab WPPT sätete kohaldamine nende rakendamise või tagajärgede tekkimise osas hilisemate aktide vastuvõtmist. Seega puudub niisugustel sätetel liidu õiguses otsene mõju ning nende alusel ei saa eraõiguslikel isikutel tekkida õigusi, millele viimased võiksid liidu õiguse alusel kohtus vahetult tugineda.

49 Rooma konventsiooni kohta tuleb meenutada, et vastavalt WPPT artikli 1 lõikele 1 ei kitsenda WPPT ükski säte olemasolevaid kohustusi, mis lepinguosalistel on Rooma konventsiooni kohaselt üksteise ees.

50 Sellest järeldub, et kuigi liit ei ole Rooma konventsiooni osaline, on ta siiski WPPT artikli 1 lõike 1 alusel kohustatud mitte takistama liikmesriike täitmast sellest konventsioonist tulenevaid kohutusi. Seetõttu on kõnealusel konventsioonil liidus kaudne mõju.

51 Mis puudutab kolmandaks küsimust ühelt poolt TRIPS-lepingus, WPPT-s ja Rooma konventsioonis sisalduva mõiste „üldsusele edastamine" ning teiselt poolt direktiivides 92/100 ja 2001/29 sisalduva sama mõiste vahelise seose kohta, siis on oluline meenutada, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale tuleb liidu õigusakte tõlgendada võimalikult suures ulatuses rahvusvahelisest õigusest lähtudes ja seda eriti siis, kui õigusakti eesmärk on just rakendada liidu sõlmitud rahvusvahelist lepingut (vt eelkõige 14. juuli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-341/95: Bettati, EKL 1998, lk I-4355, punkt 20, ja 7. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-306/05: SGAE, EKL 2006, lk I-11519, punkt 35).

52 Selles suhtes on selge, nagu nähtub direktiivi 2001/29 põhjendusest 15, et üks direktiiviga taotletav eesmärk on täita teatud uusi kohustusi, mis lasuvad liidul WCT ja WPPT alusel, mida sama põhjenduse kohaselt käsitatakse autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste rahvusvahelise kaitse oluliste tugevdajatena. Neil asjaoludel tuleb kõnealuses direktiivis sisalduvaid mõisteid võimalikult suures ulatuses tõlgendada nendest kahest lepingust lähtudes (vt selle kohta 17. aprilli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-456/06: Peek & Cloppenburg, EKL 2008, lk I-2731, punkt 31).

53 Lisaks ilmneb direktiivi 92/100 põhjendusest 10, et liikmesriikide õigusnorme tuleks ühtlustada selliselt, et need ei satuks vastuollu rahvusvaheliste konventsioonidega, mis on mitme liikmesriigi autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste aluseks.

54 Kuna kõnealuse direktiivi eesmärk on ühtlustada intellektuaalomandi valdkonna teatud aspekte, järgides autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste seisukohast asjassepuutuvaid rahvusvahelisi lepinguid, nagu eelkõige Rooma konventsioon, TRIPS-leping ja WPPT, on eeldatav, et selle direktiiviga on kehtestatud kõnealuste lepingute sätetega kooskõlas olevate õigusnormide kogum.

55 Kõigi nende kaalutluste põhjal tuleb direktiivides 92/100 ja 2001/29 sisalduvaid mõisteid nagu „üldsusele edastamine” tõlgendada lähtuvalt kõnealustes rahvusvahelistes lepingutes sisalduvatest samaväärsetest mõistetest ning sel viisil, et need mõisted jäävad lepingutega kooskõlla, võttes arvesse ka selliste mõistete konteksti ja intellektuaalomandi valdkonnas asjakohaste lepingusätetega taotletavat eesmärki.

56 Eespool esitatud kaalutlusi silmas pidades tuleb esimesele kuni kolmandale küsimusele vastata, et:

— TRIPS-lepingu ja WPPT sätted on liidu õiguskorras kohaldatavad;

— kuna Rooma konventsioon ei kuulu liidu õiguskorda, ei ole see konventsioon selles õiguskorras kohaldatav, kuid sellel on siiski liidu õiguskorras kaudne mõju;

— eraõiguslikud isikud ei saa kõnealusele konventsioonile, TRIPS-lepingule ega WPPT-le vahetult tugineda;

— mõistet „üldsusele edastamine” tuleb tõlgendada lähtuvalt Rooma konventsioonis, TRIPS-lepingus ja WPPT-s sisalduvatest samaväärsetest mõistetest ning sel viisil, et see mõiste jääks nimetatud lepingutega kooskõlla, võttes arvesse ka nende mõistete konteksti ja intellektuaalomandi valdkonnas asjakohaste lepingusätetega taotletavat eesmärki.

Neljas ja viies küsimus

Sissejuhatavad märkused

57 Neljanda ja viienda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus kõigepealt selgitada, kas hambaravikabinetis vabakutselise tegevuse raames fonogrammide tasuta ülekandmine patsientide jaoks, kes saavad neist osa oma tahtest sõltumata, kujutab endast direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 2 punkti b tähenduses „üldsusele edastamist” või „üldsusele kättesaadavaks tegemist” ning kas niisugune ülekandmine annab fonogrammitootjatele õiguse saada tasu.

58 Selles suhtes tuleb kõigepealt märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab nende küsimuste sõnastuses direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 2 punktile b, mis käsitleb fonogrammitootjate ainuõigust lubada või keelata nende fonogrammide üldsusele kättesaadavaks tegemist kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu nii, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal.

59 Nagu ilmneb direktiivi 2001/29 ettepaneku (KOM(97) 628) seletuskirjast, mida on kinnitatud direktiivi põhjenduses 25, on üldsusele kättesaadavaks tegemise all kõnealuse sätte tähenduses mõeldud „interaktiivseid tellitavaid ülekandeid”, mida iseloomustab asjaolu, et isik võib neile ligi pääseda enda valitud kohas ja enda valitud ajal.

60 Eelotsusetaotlusest ilmneb aga, et põhikohtuasjas on kõne all üksnes hambaravikabinetis muusika ülekandmine seal viibivate patsientide jaoks, mitte interaktiivne tellitav ülekanne.

61 Kohtupraktikast tuleneb siiski, et selleks et anda liikmesriigi kohtule tarvilik vastus, mis võimaldaks viimasel poolelioleva kohtuasja lahendada, on Euroopa Kohus kohustatud temale esitatud küsimused vajaduse korral ümber sõnastama (4. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas C-286/05: Haug, EKL 2006, lk I-4121, punkt 17, ja 11. märtsi 2008. aasta otsus kohtuasjas C-420/06: Jager, EKL 2008, lk I-1315, punkt 46).

62 Lisaks võib Euroopa Kohus liikmesriigi kohtule tarviliku vastuse andmiseks arvestada selliseid liidu õigusnorme, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole oma eelotsuse küsimustes viidanud (26. juuni 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-329/06 ja C-343/06: Wiedemann ja Funk, EKL 2008, lk I-4635, punkt 45, ning 23. novembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-145/09: Tsakouridis, EKL 2010, lk I-11979, punkt 36).

63 Selles suhtes tuleb märkida, et direktiivi 92/100 artikli 8 lõike 2 eesmärk on tagada, et kasutaja maksab esitajatele ja fonogrammitootjatele õiglast tasu, kui kommertseesmärkidel avaldatud fonogrammi või sellise fonogrammi reproduktsiooni kasutatakse ülekandmiseks kaablita vahendite abil või muul moel üldsusele edastamiseks.

64 Neil asjaoludel tuleb neljandat ja viiendat küsimust mõista selliselt, et nendes palutakse sisuliselt selgitada, kas mõistet „üldsusele edastamine" direktiivi 92/100 artikli 8 lõike 2 tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab hambaravikabinetis vabakutselise tegevuse raames fonogrammide tasuta ülekandmist patsientide jaoks, kes saavad neist osa oma tahtest sõltumata, ning kas niisugune ülekandmine annab fonogrammitootjatele õiguse saada tasu.

Vastuvõetavus

65 M. Del Corso on seisukohal, et neljas ja viies küsimus on vastuvõetamatud, kuna ta ei ole omaks võtnud, et ta raadioseadme abil kandis üle kaitstud fonogramme oma hambaravikabinetis patsientide jaoks, seda enam, et niisugune ülekandmine ei toimunud patsientide poolt sissepääsupileti lunastamise eest.

66 Selles suhtes tuleb meenutada, et mitte Euroopa Kohtu, vaid liikmesriigi kohtu ülesanne on tuvastada põhikohtuasja aluseks olevad asjaolud ning teha sellest järeldused oma langetatava otsuse jaoks (vt 16. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-435/97: WWF jt, EKL 1999, lk I-5613, punkt 32, ning 11. novembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-232/09: Danosa, EKL 2010, lk I-11405, punkt 33).

67 Liidu ja liikmesriikide kohtute pädevuse jaotust arvestades on üldjuhul nimelt liikmesriigi kohtu ülesanne kontrollida, kas tema menetluses olevas kohtuasjas on liidu õigusnormi kohaldamist nõudvad faktilised tingimused täidetud, ning Euroopa Kohus võib eelotsust langetades teha vajaduse korral täpsustusi, mille eesmärk on suunata liikmesriigi kohut tõlgenduse andmisel (vt selle kohta 4. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-424/97: Haim, EKL 2000, lk I-5123, punkt 58, ning 4. juuni 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-22/08 ja C-23/08: Vatsouras ja Koupatantze, EKL 2009, lk I-4585, punkt 23).

68 Nagu nähtub eelotsusetaotlusest, põhinevad neljas ja viies küsimus käesoleval juhul faktilisel eeldusel, et M. Del Corso kandis oma patsientide jaoks üle kaitstud fonogramme.

69 Seetõttu tuleb asuda seisukohale, et need küsimused on vastuvõetavad, ning analüüsida neid eelotsusetaotluse esitanud kohtu määratletud faktilises raamistikus.

Põhiküsimus

70 Mõiste „üldsusele edastamine" kohta tuleb kõigepealt märkida, et see esineb mitte ainult direktiivi 92/100 artikli 8 lõikes 2 ehk põhikohtuasja seisukohast asjassepuutuvas sättes, vaid ka direktiivi 2001/29 artikli 3 lõikes 1 ning Rooma konventsiooni artiklis 12, WPPT artiklis 15 ja TRIPS-lepingu artikli 14 lõikes 1.

71 Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 55, tuleb mõistet „üldsusele edastamine" tõlgendada lähtuvalt Rooma konventsioonis, TRIPS-lepingus ja WPPT-s sisalduvatest samaväärsetest mõistetest ning sel viisil, et nimetatud mõiste jääb lepingutega kooskõlla, võttes arvesse ka nende mõistete konteksti ja kõnealuste lepingute sätetega taotletavat eesmärki.

72 Kohane on meenutada, et vastavalt direktiivi 2001/29 artikli 3 lõikele 1 näevad liikmesriigid ette, et autoritel on ainuõigus lubada või keelata oma teoste edastamist üldsusele kaabel- või kaablita sidevahendite kaudu, sealhulgas nende teoste sellisel viisil kättesaadavaks tegemist, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja enda valitud ajal. Kõnealune säte lähtub WCT artiklist 8, mida on selles peaaegu sõna-sõnalt korratud.

73 Direktiivi 92/100 artikli 8 lõikes 2 on liikmesriikidele pandud kohustus näha ette õigus, mille eesmärk on tagada, et kasutaja tasub ühekordse õiglase tasu, kui kommertseesmärkidel avaldatud fonogrammi või sellise fonogrammi reproduktsiooni kasutatakse ülekandmiseks kaablita vahendite abil või muul moel üldsusele edastamiseks, ning tagada, et kõnealune tasu jagatakse asjaomaste esitajate ja fonogrammitootjate vahel. Kõnealune säte lähtub Rooma konventsiooni artiklist 12 ning selles sättes on viimati nimetatud artiklit samuti peaaegu sõna-sõnalt korratud (vt 6. veebruari 2003. aasta otsus kohtuasjas C-245/00: SENA, EKL 2003, lk I-1251, punkt 35).

74 Direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 ja direktiivi 92/100 artikli 8 lõike 2 võrdlemisel ilmneb, et nendes sätetes esinevat mõistet „üldsusele edastamine" kasutatakse kontekstides, mis ei ole identsed, ning selle mõiste eesmärk on küll sarnane, kuid siiski osaliselt erinev.

75 Autoritel on direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 kohaselt nimelt preventiivset laadi õigus, mis võimaldab neil teose üldsusele edastamise keelamiseks astuda oma teose võimalike kasutajate ja kasutajate kavatsetava üldsusele edastamise vahele. Seevastu on esitajatel ja fonogrammitootjatel direktiivi 92/100 artikli 8 lõike 2 alusel hüvitise saamise õigus, mida neil on võimalik teostada alles pärast seda, kui kasutaja kasutab või on kasutanud kommertseesmärkidel avaldatud fonogrammi või sellise fonogrammi reproduktsiooni üldsusele edastamiseks.

76 Mis puudutab täpsemalt direktiivi 92/100 artikli 8 lõiget 2, siis ilmneb esiteks, et see säte eeldab üldsusele edastamise mõiste juhtumipõhist hindamist. Sama kehtib ka kasutaja isiku puhul ja kõnealuse fonogrammi kasutamise küsimuses.

77 Kuna direktiivi 92/100 artikli 8 lõige 2 on kohaldatav teose kasutamise korral, siis teiseks ilmneb, et selles sättes silmas peetud õigus on peamiselt majanduslikku laadi.

78 Selleks et hinnata, kas kasutaja teeb üldsusele edastamise toimingu direktiivi 92/100 artikli 8 lõike 2 tähenduses, tuleb vastavalt juhtumispõhisele lähenemisviisile, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 76, hinnata konkreetse kasutaja olukorda ning kõikide nende isikute olukorda, kellele ta kaitstud fonogramme edastab.

79 Niisuguse hinnangu andmisel tuleb arvesse võtta paljusid täiendavaid kriteeriume, mis ei ole autonoomsed ja on üksteisest sõltuvad. Järelikult tuleb neid kohaldada nii eraldi kui ka suhestatuna teistesse kriteeriumidesse, pidades silmas, et need võivad erinevates konkreetsetes olukordades esineda väga erineva intensiivsusega.

80 Seega on liikmesriigi kohtu ülesanne konkreetset olukorda igakülgselt hinnata.

81 Selles suhtes tuleb märkida, et Euroopa Kohus on teatud kriteeriumid juba esile toonud kontekstis, mis on direktiivi 2001/29 artikli 3 lõikest 1 mõnevõrra erinev.

82 Esiteks on Euroopa Kohus juba rõhutanud kasutaja rolli, mida ei saa tähelepanuta jätta. Nii on kohus majutusettevõtte ja toitlustusasutuse käitaja kohta juba leidnud, et ta tegeleb üldsusele edastamisega direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses, kui ta oma tegevuse tagajärgedest täielikult teadlikuna tegutseb eesmärgiga teha kaitstud teost sisaldav ülekantud saade oma klientidele kättesaadavaks. Tema tegevuseta oleksid need kliendid küll saate levialas, kuid üldjuhul ei saaks nad edastatud teost vaadata (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus SGAE, punkt 42, ning 4. oktoobri 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-403/08 ja C-429/08: Football Association Premier League jt, EKL 2011, lk I-9083, punkt 195).

83 Teiseks on Euroopa Kohus juba täpsustanud mõningaid üldsuse mõistele omaseid elemente.

84 Selles suhtes on Euroopa Kohus leidnud, et „üldsus” direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses viitab määratlemata arvule potentsiaalsetele adressaatidele ning eeldab peale selle ka piisavalt suurt arvu isikuid (vt selle kohta 2. juuni 2005. aasta otsus kohtuasjas C-89/04: Mediakabel, EKL 2005, lk I-4891, punkt 30; 14. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-192/04: Lagardère Active Broadcast, EKL 2005, lk I-7199, punkt 31, ning eespool viidatud kohtuotsus SGAE, punktid 37 ja 38).

85 Mis puudutab kõigepealt üldsuse „määratlemata” suurust, siis tuleb märkida, et WIPO sõnaraamatus – mis ei ole küll õiguslikult siduv, kuid aitab siiski üldsuse mõistet tõlgendada – on mõistele „üldsusele ülekandmine (üldsusele edastamine)” antud määratluse kohaselt tegemist „teose mis tahes asjakohasel viisil tajutavaks tegemi[sega] inimestele üldiselt, erinevalt teatavasse üksikusse rühma kuuluvatest konkreetsetest inimestest”.

86 Mis puudutab seejärel „piisavalt suure arvu isikute” kriteeriumi, siis selle eesmärk on viidata sellele, et üldsuse mõiste eeldab teatud miinimumarvu, mistõttu on selle mõiste puhul välistatud asjaomaste isikute liiga väike või tähtsusetu hulk.

87 Kõnealuse arvu kindlaksmääramisel võttis Euroopa Kohus arvesse potentsiaalsetele adressaatidele teoste kättesaadavaks tegemise kumulatiivset mõju (vt eespool viidatud kohtuotsus SGAE, punkt 39). Selles suhtes on asjakohane mitte ainult küsimus, mitmele isikule on sama teos samal ajal kättesaadav, vaid ka küsimus, mitmele neist on see teos üksteise järel kättesaadav.

88 Kolmandaks leidis Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuotsuse Football Association Premier League jt punktis 204, et direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses üldsusele edastamise tulusus ei ole tähtsusetu asjaolu.

89 Järelikult kehtib see seda enam õiglase tasu saamise õiguse korral, mis on ette nähtud direktiivi 92/100 artikli 8 lõikes 2, sest tegemist on peamiselt majanduslikku laadi õigusega.

90 Täpsemalt on Euroopa Kohus juba leidnud, et majutusettevõtte käitaja tegevust, mille eesmärk on teha ülekantud teos oma klientidele kättesaadavaks, tuleb käsitada lisateenuse osutamisena teatava tulu saamise eesmärgil, kuna selle teenuse pakkumine avaldab mõju majutusettevõtte kategooriale ning seega numbritubade hindadele. Samamoodi on Euroopa Kohus leidnud, et ringhäälingu kaudu edastatud teoste näitamine toitlustusettevõtte käitaja poolt toimub eesmärgiga mõjutada ettevõtte külastatavust ja lõpuks ka selle majandustulemusi ning sellel tegevusel võib ka niisugune mõju olla (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus SGAE, punkt 44, ning eespool viidatud kohtuotsus Football Association Premier League jt, punkt 205).

91 Seega selgub, et üldsus, kellele edastamine toimub, on esiteks kasutaja valitud sihtrühm ja teiseks on ta ühel või teisel viisil edastatu suhtes vastuvõtlik, mitteedastamine ei „taba” teda juhuslikult.

92 Eelkõige neid kriteeriume silmas pidades tuleb hinnata, kas niisugusel juhul nagu põhikohtuasjas tegeleb hambaarst, kes oma patsientide juuresolekul kannab taustamuusikana üle fonogramme, üldsusele edastamisega direktiivi 92/100 artikli 8 lõike 2 tähenduses.

93 Kuigi, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 80, üldjuhul on liikmesriikide kohtute ülesanne teha kindlaks, kas konkreetses asjas on niisuguse olukorraga tegemist, ning hinnata fakte selles osas lõplikult, tuleb tõdeda, et põhikohtuasja puhul on Euroopa Kohtul kõik vajalikud andmed, et hinnata, kas üldsusele edastamine on toimunud.

94 Kõigepealt tuleb märkida, et sarnaselt kohtuasjadega, milles tehti eespool viidatud kohtuotsus SGAE ning eespool viidatud kohtuotsus Football Association Premier League jt, saavad hambaarsti patsiendid, kes küll viibivad fonogramme edastava signaali levialas, neid fonogramme kuulata üksnes tänu hambaarsti tahtlikule tegevusele. Järelikult tuleb sellist hambaarsti käsitada kui isikut, kes tahtlikult neid fonogramme üle kannab.

95 Mis puudutab seejärel niisuguse hambaarsti patsiente, kellega on tegemist põhikohtuasjas, siis tuleb märkida, et need patsiendid moodustavad tavaliselt isikute kogumi, mille koosseis on enamasti stabiilne, ning nad moodustavad seega määratletud hulga potentsiaalseid adressaate, kuna muudel isikutel üldjuhul puudub juurdepääs selle arsti ravile. Järelikult ei ole erinevalt käesoleva kohtuotsuse punktis 85 esitatud määratlusest tegemist „inimestega üldiselt".

96 Mis puudutab lisaks käesoleva kohtuotsuse punktis 84 käsitletud nende isikute arvu suurust, kellele hambaarst sama edastatud fonogrammi kuuldavaks teeb, siis tuleb tõdeda, et hambaarsti patsientide puhul on isikute hulk väike või isegi tähtsusetu, arvestades, et tema kabinetis samal ajal viibivate isikute ring on üldjuhul väga piiratud. Pealegi, kui patsiendid saabuvad üksteise järel, siis kuna nad viibivad kohal üksteise järel, ei ole nad üldjuhul samade fonogrammide adressaadid, eriti kui need on raadio teel üle kantud.

97 Lõpuks on vaieldamatu, et niisuguses olukorras nagu põhikohtuasjas ei saa hambaarst, kes oma patsientide juuresolekul kannab taustamuusikana üle fonogramme, mõistlikult eeldada, et ainuüksi selle edastamise tõttu tema kabineti patsientide arv suureneb, ega tõsta osutatavate raviteenuste hinda. Järelikult ei avalda selline ülekandmine iseenesest mõju hambaarsti tulule.

98 Hambaarsti patsiendid lähevad hambaravikabinetti nimelt ainsa eesmärgiga saada ravi, kuna fonogrammide ülekandmine ei ole hambaraviteenuse osutamise olemuslik osa. Patsientidele tehakse teatud fonogrammid kättesaadavaks juhuslikult ja sõltumata nende soovidest, olenevalt nende kabinetti saabumise hetkest ja ooteaja kestusest ning neile pakutava raviteenuse laadist. Neil asjaoludel ei saa eeldada, et hambaarsti tavapärased patsiendid oleksid kõnealuse ülekande suhtes vastuvõtlikud.

99 Järelikult ei ole niisugune ülekandmine vastupidi käesoleva kohtuotsuse punktis 90 esitatud kriteeriumile tulus.

100 Kõigist eespool esitatud kaalutlustest ilmneb, et põhikohtuasjas kõne all olev hambaarst, kes oma kabinetis kannab tasuta üle fonogramme oma patsientide jaoks, kes kuulavad neid oma tahtest sõltumata, ei tegele „üldsusele edastamisega" direktiivi 92/100 artikli 8 lõike 2 tähenduses.

101 Järelikult direktiivi 92/100 artikli 8 lõikes 2 sätestatud nõue, mis on eelduseks sellele, et kasutaja maksab õiglast tasu, ehk nõue, et kasutaja tegeleks „üldsusele edastamisega" kõnealuse sätte tähenduses, ei ole täidetud niisuguses olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas.

102 Neil asjaoludel on kohane neljandale ja viiendale küsimusele vastata, et mõistet „üldsusele edastamine" direktiivi 92/100 artikli 8 lõike 2 tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see ei hõlma sellises hambaravikabinetis, nagu on kõne all põhikohtuasjas, vabakutselise tegevuse raames fonogrammide tasuta ülekandmist patsientide jaoks, kes saavad neist osa oma tahtest sõltumata. Järelikult ei anna niisugune levitamine fonogrammitootjatele õigust saada tasu.

Kohtukulud

103 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. **Marrakechis 15. aprillil 1994 allkirjastatud ja nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsusega 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubandusläbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994), heaks kiidetud Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO)**

asutamislepingu 1C lisaks oleva intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingu ning Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni (WIPO) 20. detsembri 1996. aasta esituste ja fonogrammide lepingu sätted on liidu õiguskorras kohaldatavad.

Kuna Roomas 26. oktoobril 1961 vastu võetud teose esitaja, fonogrammitootja ja ringhäälinguorganisatsiooni kaitse rahvusvaheline konventsioon ei kuulu liidu õiguskorda, ei ole see konventsioon selles õiguskorras kohaldatav, kuid sellel on siiski liidu õiguskorras kaudne mõju.

Eraõiguslikud isikud ei saa kõnealusele konventsioonile ega nimetatud lepingutele vahetult tugineda.

Nõukogu 19. novembri 1992. aasta direktiivis 92/100/EMÜ rentimis- ja laenutamisõiguse ja teatavate autoriõigusega kaasnevate õiguste kohta intellektuaalomandi vallas ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivis 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas sisalduvat mõistet „üldsusele edastamine" tuleb tõlgendada lähtuvalt selles konventsioonis ja eespool viidatud lepingutes sisalduvatest samaväärsetest mõistetest ning sel viisil, et see mõiste jääb nende õigusaktidega kooskõlla, võttes arvesse ka selliste mõistete konteksti ja intellektuaalomandi valdkonnas asjakohaste lepingusätetega taotletavat eesmärki.

2. **Mõistet „üldsusele edastamine" direktiivi 92/100 artikli 8 lõike 2 tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see ei hõlma sellises hambaravikabinetis, nagu on kõne all põhikohtuasjas, vabakutselise tegevuse raames fonogrammide tasuta ülekandmist patsientide jaoks, kes saavad neist osa oma tahtest sõltumata. Järelikult ei anna niisugune ülekandmine fonogrammitootjatele õigust saada tasu.**

Allkirjad